

**YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (laajennettu viides jaosto)
11 päivänä helmikuuta 1999 ***

Asiassa T-86/96,

Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen, Saksan oikeuden mukaan perustettu yhdistys, kotipaikka Bonn, jäseninä seuraavat Saksan oikeuden mukaan perustetut yhtiöt:

- **Aero Lloyd Flugreisen GmbH & Co. Luftverkehrs-KG**, kotipaikka Oberursel (Saksa),

- **Air Berlin GmbH & Co. Luftverkehrs KG**, kotipaikka Berliini,

- **Condor Flugdienst GmbH**, kotipaikka Kelsterbach (Saksa),

- **Germania Fluggesellschaft mbH**, kotipaikka Berliini,

- **Hapag-Lloyd Fluggesellschaft mbH**, kotipaikka Langenhagen (Saksa),

- **LTU Lufttransport Unternehmen GmbH & Co. KG**, kotipaikka Düsseldorf (Saksa),

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

ja

Hapag-Lloyd Fluggesellschaft mbH, Saksan oikeuden mukaan perustettu yhtiö,
kotipaikka Langenhagen, toimien omissa nimissään,

edustajanaan asianajaja Gerrit Schohe, Hampuri, prosessiosoite Luxemburgissa
asianajotoimisto Marc Baden, 34 b rue Philippe II,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet
Anders Jessen ja Paul Nemitz, avustajinaan asianajajat Hans-Jürgen Rabe ja Georg
M. Berrisch, Hampuri ja Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen
yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

jossa kantajat vaativat, että yhteisöjen tuomioistuin kumoaa saksalaisille lentoyhtiöille poistoina myönnettävästä verotustuesta 13 päivänä maaliskuuta 1996 tehdyn komission päätöksen 96/369/EY (EYVL L 146, s. 42),

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (laajennettu viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. D. Cooke sekä tuomarit R. García-Valdecasas, P. Lindh, J. Pirrung ja M. Vilaras,

kirjaaja: hallintovirkkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 29.10.1998 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat

- Saksan liittotasavalta lisäsi vuonna 1965 verolainsäädäntöön *Einkommensteuer-Durchführungsverordnung* (tuloverotuksen soveltamista koskeva asetus, jäljempänä EStDV) 82 f §:n. Siinä otettiin määrätyksi ajaksi käyttöön tietyntyyppisten kauppalaivojen, kalastuslaivojen ja ilma-alusten hankintahintaa koskeva poikkeuksellinen poistomenetelmä.

- 2 Tämän menetelmän mukaan uusien ilma-alusten omistajilla on mahdollisuus hankintaa seuraavan vuoden sekä sitä seuraavien neljän vuoden aikana poikkeukselliseen poistoon, jonka enimmäismäärä on 30 prosenttia hankinnan kokonaiskustannuksista. Tämä poikkeuksellisen poiston määrä voitiin jakaa harkinnan mukaan ensimmäisille viidelle vuodelle. Tämän ajanjakson päättyttyä hankintahinnan jäännös oli poistettava tasapoistomenetelmää käyttäen. Tässä säännöksessä tarkoitetut ilma-alukset olivat Saksassa rekisteröityjä, ja niitä käytettiin kaupallisiin tarkoituksiin tavaroiden tai henkilöiden kansainvälisessä kuljetuksessa tai muissa ulkomailla suoritettavissa palvelutoiminnoissa.
- 3 Saksan viranomaiset jatkoivat vuonna 1986 EStDV:n 82 f §:n voimassaoloa 31.12.1994 saakka.
- 4 Komissio ilmoitti 21.4.1993 päivätyllä kirjeellä EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 1 kohdan nojalla Saksan hallitukselle, että poistomenetelmä on perustamissopimuksen 92 artiklan määräysten vastainen, voimassa oleva tuki (EYVL C 289, s. 2). Komissio ehdotti Saksan hallitukselle, että tuki lakkautettaisiin ainoastaan siviili-ilmailun alalla viimeistään 1.1.1994. Tämä asia rekisteröitiin numerolla E 4/93.
- 5 Saksan hallitus ilmoitti 8.9.1993 päivätyllä kirjeellä komissiolle aikomuksestaan jatkaa EStVD:n 82 f §:n voimassaoloa 1.1.1995 ja 31.12.1999 väliseksi ajaksi. Voimassaolon jatkaminen toteutettiin 13.9.1993 *Standortsicherungsgesetz*illä (laki verotuksellisten edellytysten parantamisesta yritysten sijoittautumiseksi Saksaan sisämarkkina-alueella, Bundesgesetzblatt I, s. 1569). Sen voimaantulo edellytti kuitenkin nimenomaisesti komission ennakolta antamaa lupaa (*Standortsicherungsgesetz*in 20 §:n 2 momentti).
- 6 Komissio katsoi, että Saksan hallituksen 8.9.1993 päivätty kirje oli perustamissopimuksen 93 artiklan 3 kohdan mukainen, uutta tukea koskeva ilmoitus, ja se rekisteröitiin tällaisena ilmoituksena numerolla N 640/93.

- 7 Komissio päätti 8.12.1993 aloittaa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisen menettelyn näissä kahdessa asiassa E 4/93 ja N 640/93. Komissio vaati *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä* 19.1.1994 julkaisemallaan tiedonannolla muita jäsenvaltioita sekä niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa kyseisistä toimenpiteistä (EYVL C 16, s. 3).
- 8 Komissio teki 29.11.1995 lopullisen päätöksen C (95) 3319 saksalaisille yhtiöille poistoina myönnettävästä verotustuesta (jäljempänä päätös C 3319). Tässä päätöksessä Saksaa kiellettiin jatkamasta EStDV:n 82 f §:n voimassaoloa 1.1.1995 ja 31.12.1999 väliseksi ajaksi.
- 9 Kantajat ovat yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 28.2.1996 jättämällään kanteella, joka rekisteröitiin numerolla T-25/96, vaatineet päätöksen C 3319 kumoamista.
- 10 Komissio teki 13.3.1996 päätöksen 96/369/EY saksalaisille lentoyhtiöille poistoina myönnettävästä verotustuesta (EYVL L 146, s. 42, jäljempänä riidanalainen päätös).
- 11 Tämän päätöksen viimeisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”olisi peruutettava — — päätös [C 3319], koska kyseisen päätöksen saksankielinen toisinto, joka periaatteessa on samanlainen kuin tämä päätös, sisälsi useita aineellisia virheitä”.

12 Sen päätösosassa säädetään seuraavaa:

”1 artikla

[EStDV: n], jossa otetaan käyttöön poikkeuksellinen poistomenetelmä ilma-alusten hyväksi, 82 f §:n säännösten voimassaolon jatkaminen 1 päivän tammikuuta 1995 ja 31 päivän joulukuuta 1999 väliseksi ajaksi on valtion tuki, joka Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 artiklan ja ETA-sopimuksen 61 artiklan mukaisesti ei sovellettu yhteismarkkinoille.

2 artikla

Saksan on poistettava edellä 1 artiklassa tarkoitettu tukitoimenpide 1 päivästä tammikuuta 1995.

— —

4 artikla

Menettely, joka koski 1 artiklassa tarkoitettujen Saksan verolainsäädännön säännösten voimassaoloa 31 päivään joulukuuta 1994 on päättynyt.

5 artikla

Peruutetaan päätös [C 3319].

6 artikla

Tämä päätös on osoitettu Saksan liittotasavallalle.”

- 13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi asiassa T-25/96, Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen ja Hapag-Lloyd vastaan komissio, 14.3.1997 antamassaan määräyksessä (Kok. 1997, s. II-363), että riidanalaisen päätöksen vuoksi päätöstä C 3319 koskevasta kanteesta oli tullut perusteeton, minkä vuoksi lausunnon antaminen asiasta raukesi.

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

- 14 Kantajat nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 31.5.1996 toimittamallaan kannekirjelmällä nyt käsiteltävän kanteen.
- 15 Komissio esitti 16.9.1996 toimitetussa erillisessä asiakirjassa oikeudenkäyntiväitteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan mukaisesti. Kantajat esittivät 15.11.1996 tätä väitettä koskevat huomautuksensa.

- 16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien päätös 8.7.1997 antamalla määräyksellä käsitellä tämän oikeudenkäyntiväitteen pääasian yhteydessä.
- 17 Kantajat toimittivat 10.12.1997 yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen välimiehakemuksen, joka hylättiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun neljännen jaoston puheenjohtajan 2.4.1998 antamalla määräyksellä asiassa T-86/96 R, Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen ja Hapag-Lloyd vastaan komissio (Kok. 1998, s. II-641).
- 18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien (laajennettu viides jaosto) päätös esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ilman edeltäviä asian selvittämistoimia. Se pyysi kuitenkin 1.10.1998 päivätyssä kirjeessään asianosaisia esittämään tiettyjä asiakirjoja ja vastaamaan tiettyihin kysymyksiin. Kantajat ja komissio noudattivat tätä pyyntöä niille asetetussa määräajassa.
- 19 Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 29.10.1998 pidetyssä istunnossa.
- 20 Kantajat vaativat, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien— ottaa kanteen tutkittavaksi;

— kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin se koskee EStDV:n 82 f §:n voimassaolon jatkamista 1.1.1995 ja 31.12.1999 väliseksi ajaksi;

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

21 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta;

— hylkää kanteen perusteettomana;

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

22 Komissio katsoo, että kanne on jätettävä tutkimatta sillä perusteella, että riidanalainen päätös ei koske kantajia erikseen perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaisessa merkityksessä.

23 Komissio toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa T-398/94, Kahn Scheepvaart vastaan komissio, 5.6.1996 antamassaan tuomiossa (Kok. 1996, s. II-477, 39 kohta) katsonut, että EStDV:n 82 f § on yleisesti sovellettava verosäännös. Riidanalainen päätös koskee nimenomaisesti tätä säännöstä. Tämän vuoksi kyseessä on yleisesti sovellettava toimenpide, joka ei sellaisenaan voi koskea erikseen muita kuin sitä, jolle se on osoitettu, eli Saksaa.

- 24 Edelleen komission mukaan päätös ei koske kantajia niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista (asia 25/62, Plaumann v. komissio, tuomio 15.7.1963, Kok. 1963, s. 197, 223; Kok. Ep. I, s. 181).
- 25 Kantajien mukaan kantajana olevan yhdistyksen, Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmenin (jäljempänä ADL) asiavaltuus on erotettava kantajana olevan yhtiön Hapag-Lloyd Fluggesellschaft mbH:n (jäljempänä HLF) asiavaltuudesta.
- 26 ADL:n osalta sillä, että riidanalainen päätös on yleisesti sovellettava toimi, ei ole merkitystä. Yhdistyksen nostama, valtiontukea koskeva kanne otetaan tutkittavaksi ainoastaan sillä edellytyksellä, että riidanalainen päätös vaikuttaa sen asemaan komission yhteistyökumppanina (asiat 67/85, 68/85 ja 70/85, Van der Kooy ym. v. komissio, tuomio 2.2.1988, Kok. 1988, s. 219 ja asia C-313/90, CIRFS ym. v. komissio, tuomio 24.3.1993, Kok. 1993, s. I-1125).
- 27 Kantajien mukaan käsiteltävänä olevassa asiassa seuraavat seikat vahvistavat ADL:n aseman yhteistyökumppanina:
- sen tehtävä kaikkien Saksaan sijoittautuneiden yksityisten lentoyhtiöiden edustajana ja näiden etujen valvojana;
  - ADL:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukainen asema tahona, jota asia koskee, minkä perusteella komission oli hyväksyttävä se osallistumaan tässä määräyksessä tarkoitettuun menettelyyn (asia C-198/91, Cook v. komissio, tuomio 19.5.1993, Kok. 1993, s. I-2487 ja asia C-225/91, Matra v. komissio, tuomio 15.6.1993, Kok. 1993, s. I-3203);

- se, että yhdistyksen jäsenet olivat nimenomaisesti valtuuttaneet ADL:n etujensa valvomiseen tässä menettelyssä ja että sen oli vastattava niille komission kanssa käytyjen neuvottelujen tuloksista;

- se osallistui aktiivisesti edellä mainittuun menettelyyn toimittamalla 18.2. ja 19.3.1994 kirjalliset huomautuksensa; se toimitti Price Waterhouse -yhtiön maaliskuussa 1994 laatiman asiantuntijalausunnon; se osallistui 30.3.1995 kokoukseen, joka koski Jet Finance -yhtiön helmikuussa 1995 laatimaa alustavaa asiantuntijalausuntoa; se ylläpiti epävirallisia yhteyksiä liikenneasioista vastaavaan pääosastoon sekä liikenneasioista vastaavaan komission jäseneen;

- sen asema Saksan hallituksen ja erityisesti liikenneministeriön yhteistyökumppanina; ADL osallistui siten useisiin kokouksiin, joissa se vetosi EStDV:n 82 f §:n voimassaolon jatkamisen puolesta liittovaltion toimivaltaisten ministeriöiden edustajien läsnäollessa (ks. oikeudenkäyntiväitettä koskevien huomautusten liitteen K 14 asiakirjat).

28 Kantajien mukaan ammattijärjestöt ovat lisäksi etuoikeutetussa asemassa perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisessa menettelyssä. Niiden on helpompi kuin jäsentensä esittää komissiolle alansa näkökannat ja intressit (julkisasiamies Sir Gordon Slynnin ratkaisuehdotus em. asiassa Van der Kooy ym. v. komissio, s. 246). Tämän vuoksi koska komissio on menettelyn tuloksena antanut epäsuotuisan päätöksen, niiden etuoikeutetun aseman olisi ilmettävä mahdollisuutena nostaa kanne kyseisestä päätöksestä.

29 Näiden seikkojen perusteella riidanalainen päätös vaikuttaa ADL:n asemaan komission yhteistyökumppanina. Sen vuoksi sen kanne on kantajien mukaan otettava tutkittavaksi.

- 30 Kantajat katsovat, että koska ne olivat nostaneet yhden ja yhteisen kanteen, oikeuskäytännön mukaan HLF:n asiavaltuutta ei ole tarpeen tutkia (em. asia CIRFS ym. v. komissio, tuomion 31 kohta).
- 31 Jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kuitenkin katsoo, että ADL:n kanne on jätettävä tutkimatta, kantajat esittävät toissijaisesti, että riidanalainen päätös koskee HLF:ää suoraan ja erikseen.
- 32 Kantajien mukaan riidanalainen päätös koskee HLF:ää suoraan. Se kuuluu niihin yrityksiin, jotka hyötyvät EStDV:n 82 f §:ssä säädetystä menetelmästä, jonka voimassaolon jatkaminen kiellettiin riidanalaisessa päätöksessä (asia 730/79, Philip Morris v. komissio, tuomio 17.9.1980, Kok. 1980, s. 2671, 5 kohta). Toisaalta Saksalla ei ole harkintavaltaa tämän päätöksen täytäntöönpanossa (julkisasiamies Verloren van Themaatin ratkaisuehdotus asiassa 11/82, Piraiki-Patraiki v. komissio, tuomio 17.1.1985, Kok. 1985, s. 207, 216 ja 217).
- 33 Kantajien mukaan päätös koskee HLF:ää erikseen. Vaikka riidanalainen päätös on yleisesti sovellettava, HLF on tilanteessa, joka erottaa sen kaikista muista neljän seikan perusteella (em. asia Plaumann v. komissio, s. 223 ja asia C-309/89, Cordo- niu v. neuvosto, tuomio 18.5.1994, Kok. 1994, s. I-1853, 19 kohta).
- 34 Ensinnäkin EStDV:n 82 f §:ää sovelletaan HLF:ään suoraan, ilman että soveltamis- säännöksen antaminen kansallisella tasolla olisi tarpeen. Mahdollisuus käyttää tässä pykälässä säädettyä poikkeuksellista poistomenetelmää on sitä suoraan, ehdoitta ja erikseen koskeva etu. Tämä etu kuitenkin evätään siltä riidanalaisella päätöksellä 1.1.1995 lähtien. Sen vuoksi tämä päätös on HLF:n osalta sitä erikseen koskeva toimenpide. Koska HLF on hyötynyt siitä toimenpiteestä, joka kiellettiin riidanalaisella päätöksellä, sillä on oikeus nostaa kanne, vaikka päätös onkin osoitettu

Saksalle (em. asia Philip Morris v. komissio, tuomion 5 kohta ja asia C-188/92, TWD Textilwerke Deggendorf, tuomio 9.3.1994, Kok. 1994, s. I-833, 14 kohta).

- 35 Toiseksi koska HLF on perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisessa merkityksessä kolmas, jota asia koskee, sillä on menettelyllisiä takeita, joiden perusteella se voi osallistua tässä määräyksessä tarkoitettuun menettelyyn ja esittää huomautuksensa komissiolle (asia 323/82, Intermills v. komissio, tuomio 14.11.1984, Kok. 1984, s. 3809, 16 kohta; em. asia Cook v. komissio, tuomion 24 kohta ja em. asia Matra v. komissio, tuomion 18 kohta). Jo pelkästään tämän seikan perusteella HLF voi nostaa kanteen tarkistaakseen yhtäältä, että sen menettelyllisiä takeita on noudatettu ja toisaalta, onko riidanalaisella päätöksellä rikottu yhteisön oikeutta (asia 169/84, Cofaz ym. v. komissio, tuomio 28.1.1986, Kok. 1986, s. 391, 23 kohta; asia T-96/92 R, CCE de la Société Générale des Grandes Sources ym. v. komissio, määräys 15.12.1992, Kok. 1992, s. II-2579, 33 kohta ja asia T-12/93 R, CCE Vittel ja CE Pierval v. komissio, määräys 2.4.1993, Kok. 1993, s. II-449, 22 kohta). Sillä, onko HLF osallistunut perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn, ei siten ole merkitystä (asia T-96/92, CCE de la Société Générale des Grandes Sources ym. v. komissio, tuomio 27.4.1995, Kok. 1995, II-1213, 36 kohta; asia T-12/93, CCE de Vittel ym. v. komissio, tuomio 27.4.1995, Kok. 1995, s. II-1247, 47 kohta ja asiat T-528/93, T-542/93, T-543/93 ja T-546/93, Métropole Télévision ym. v. komissio, tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. II-649, 62 kohta).
- 36 Kolmanneksi HLF on joka tapauksessa osallistunut perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn edellä mainitussa asiassa Cofaz ym. vastaan komissio annetussa tuomiossa asetettujen arviointiperusteiden mukaisesti (tuomion 24 ja 25 kohta). HLF esitti kahteen otteeseen komissiolle kirjalliset huomautuksensa, toimitti Price Waterhouse -yhtiön laatiman asiantuntijalausannon ja piti tiiviisti yhteyttä komission yksiköihin yhdessä ADL:n kanssa (ks. edellä 27 kohta).
- 37 Tältä osin HLF:ää ei voida arvostella siitä, että se ei tehnyt kantelua, jonka perusteella menettely aloitettiin (em. asia Cofaz ym. v. komissio, tuomion 24 ja 26 kohta). Koska HLF on hyötynyt EStDV:n 82 f §:ssä säädetystä poistomenetelmästä, se on vedonnut tämän säännöksen voimassaolon jatkamisen puolesta eikä

sitä vastaan. Ei voida myöskään vaatia, että HLF:n on osoitettava, että riidanalainen päätös on vaikuttanut huomattavasti sen markkina-asemaan (em. asia Cofaz ym. v. komissio, tuomion 25 kohta). Tämä arviointiperuste on merkityksellinen ainoastaan riidanalaista tukea saaneen yrityksen kilpailijan nostaman kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytyksiä arvioitaessa (julkisasiamies Verloren van Themaatin ratkaisuehdotus em. asiassa Cofaz ym. v. komissio, s. 406).

- 38 Neljänneksi HLF:n oikeussuoja riippuu yksinomaan tämän kanteen tutkittavaksi ottamisesta. EStDV:n 82 f §:ää sekä riidanalaista päätöstä sovelletaan siihen suoraan. Koska täytäntöönpanosäännöksiä kansallisella tasolla ei edellytetä, HLF ei voi nostaa kannetta saksalaisessa tuomioistuimessa eikä siten myöskään saada riidanalaisen päätöksen pätevyyttä tutkittavaksi yhteisöjen tuomioistuimelle perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla esitetyn ennakkoratkaisukysymyksen perusteella (asia T-330/94, Salt Union v. komissio, tuomio 22.10.1996, Kok.1996, s. II-1475, 39 kohta ja asia T-298/94, Roquette Frères v. neuvosto, tuomio 7.11.1996, Kok. 1996, s. II-1531, 45 kohta).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 39 Ensin on tutkittava HLF:n ja toiseksi ADL:n asiavaltuus.

HLF:n asiavaltuus

- 40 Perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaan luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö voi nostaa kanteen hänelle osoitetusta päätöksestä tai päätöksestä, joka siitä huolimatta, että se on annettu asetuksena tai toiselle henkilölle osoitettuna päätöksenä, koskee ensin mainittua henkilöä suoraan ja erikseen.

- 41 Siten HLF:n nostaman kanteen tutkittavaksi ottaminen riippuu siitä, koskeeko Saksalle osoitettu riidanalainen päätös sitä suoraan ja erikseen.
- 42 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätös koskee perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaisessa merkityksessä erikseen muita kuin niitä, joille se on osoitettu, ainoastaan silloin, kun tämä päätös vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja ne voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin ne, joille päätös on osoitettu (em. asia 25/62, Plaumann v. komissio, s. 223; asia T-585/93, Greenpeace ym. v. komissio, määräys 9.8.1995, Kok. 1995, s. II-2205, 48 kohta, joka on vahvistettu asiassa C-321/95 P, Greenpeace Council ym. v. komissio, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1651, 27 ja 28 kohta; asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 51 kohta ja em. asia Kahn Scheepvaart v. komissio, tuomion 37 kohta).
- 43 Käsiteltävänä olevassa asiassa on todettava, että koska riidanalaisella päätöksellä kielletään EStVD:n 82 f §:n voimassaolon jatkaminen 1.1.1995 ja 31.12.1999 väliseksi ajaksi, se vaikuttaa jokaisen sellaisen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön asemaan, joka hankkii uuden Saksassa rekisteröidyn ilma-aluksen, jota käytetään kaupallisiin tarkoituksiin tavaroiden tai henkilöiden kansainvälisessä kuljetuksessa tai muissa ulkomailla suoritettavissa palvelutoiminnoissa. Näihin henkilöihin kuuluvat myös erityisesti lentoyhtiöt, lentokoneita leasing-toimintaa varten hankkivat sekä yksilöllisiä lentoliikennepalveluja tarjoavat toimijat.
- 44 Lisäksi asianosaiset esittivät suullisessa käsittelyssä, että EStVD:n 82 f §:ssä säädetty poikkeuksellinen poistomenetelmä koitui jokaisen sellaisen henkilön eduksi, joka hankki osuuksia sijoitusrahastossa, jonka omistukseen kuului yksi tai useampi lentokone. Riidanalainen päätös vaikuttaa myös näihin henkilöihin.

- 45 Koska päätöksellä kielletään yleisesti sovellettavien verosäännösten voimassaolon jatkaminen, päätös, vaikka se onkin osoitettu tietyille jäsenvaltiolle, on mainituista säännöksistä mahdollisesti hyötyvien edunsaajien kannalta yleisesti sovellettava toimenpide, joka koskee objektiivisesti määriteltyjä tilanteita ja jolla on oikeusvai-
kutuksia yleisesti ja abstraktisti määritellylle henkilöryhmälle.
- 46 Tämän vuoksi HLF ei voi väittää, että siltä riidanalaisella päätöksellä evättävä etu koskisi sitä erikseen. Koska päätöksellä kielletään EStVD:n 82 f §:n voimassaolon jatkaminen, se vaikuttaa HLF:ään ainoastaan sen vuoksi, että HLF mahdollisesti hyötyy riidanalaisesta poistomenetelmästä samalla tavoin kuin jokainen muu samanlaisessa tilanteessa tosiasiallisesti tai mahdollisesti oleva toimija (asia 231/82, Spijker v. komissio, tuomio 14.7.1983, Kok. 1983, s. 2559, 9 kohta; em. asia Piraiki-Patraiki, tuomion 14 kohta ja em. asia Van der Kooy ym. v. komissio, tuomion 15 kohta).
- 47 Se seikka, että HLF on perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettussa mielessä kolmas, jota asia koskee, ei anna sille asiavaltuutta nostaa kannetta riidan-
alaisesta päätöksestä.
- 48 Perustamissopimuksen 93 artiklassa määrättyssä menettelyssä on siis erotettava toi-
sistaan ensinnäkin 93 artiklan 3 kohdan mukainen tukien alustava tutkimisvaihe, jonka tavoitteena on ainoastaan tehdä komissiolle mahdolliseksi todeta alustavasti kyseisen tuen täydellisestä tai osittaisesta soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, ja toiseksi 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu tutkimisvaihe (asia C-367/95 P, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomio 2.4.1998, Kok. 1998, s. I-1719, 38 kohta). Tämän viimeksi mainitun vaiheen tavoitteena on taata kyseeseen tuleville tahoille näiden kuuleminen sekä tehdä mahdolliseksi, että komissio saa käyttöönsä täydelliset tiedot kaikista asiaan liittyvistä seikoista (ks. asia 70/72, komissio v. Saksa, tuomio 12.7.1973, Kok. 1973, s. 813, 19 kohta; Kok. Ep. II, s. 117; asia 84/82, Saksa v. komissio, tuomio 20.3.1984, Kok. 1984, s. 1451, 13 kohta ja em. asia komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 38 kohta ja yhdistetyt asiat T-126/9 ja 127/96, BFM ja EFIM v. komissio, tuomio 15.9.1998, s. II-3437, 45 kohta). Tämän vuoksi

ainoastaan perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätään komission velvollisuudesta vaatia niitä, joita asia koskee, esittämään huomautuksensa (em. asiat Saksa v. komissio, tuomion 13 kohta, Cook v. komissio, tuomion 22 kohta ja Matra v. komissio, tuomion 16 kohta ja asia T-188/95, Waterleiding Maatschappij v. komissio, tuomio 16.9.1998, s. II-3713, 52 kohta).

- 49 Ainoastaan sellainen komission päätös, jossa kieltäydytään 93 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun tutkimisvaiheen aloittamisesta, voi koskea luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä erikseen sen vuoksi, että tämä on kolmas, jota asia koskee (em. asiat Cook v. komissio, tuomion 23—26 kohta ja Matra v. komissio, tuomion 17—20 kohta, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 40 ja 41 kohta sekä 47 ja 48 kohta ja asia T-11/95, BP Chemicals v. komissio, tuomio 15.9.1998, s. II-3235, 88 ja 89 kohta). Niiden menettelyllisiä takeita noudatetaan vain, jos niillä on mahdollisuus saattaa tämä komission päätös yhteisöjen tuomioistuimen tutkittavaksi (em. asiat Cook v. komissio, tuomion 23 kohta ja Matra v. komissio, tuomion 17 kohta, komissio v. Sytraval ja Brink's France, tuomion 40 kohta ja BP Chemicals v. komissio, tuomion 89 kohta). Sitä vastoin silloin kun, kuten käsiteltävänä olevassa tapauksessa, komissio on tehnyt päätöksensä tutkimisvaiheen jälkeen, ne kolmannet, joita asia koskee, ovat voineet hyötyä niille kuuluvista menettelyllisistä takeista siten, että päätöksen ei enää voida katsoa koskevan niitä erikseen ainoastaan tämän aseman perusteella.
- 50 HLF:n osallistuminen perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn ei yksinään riitä sen yksilöimiseen samalla tavalla kuin se, jolle riidanalainen päätös on osoitettu.
- 51 Oikeuskäytännöstä käy ilmi, että valtiontukien alalla edellä mainittuun menettelyyn osallistuminen on vain yksi tekijä, jonka perusteella voidaan osoittaa, että päätös, jonka kumoamista luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö vaatii, koskee sitä erikseen (ks. mm. em. asia Cofaz ym. v. komissio, tuomion 25 kohta ja asia T-189/97, Comité d'entreprise de la société française de production ym. v. komissio, määräys 18.2.1998, Kok. 1998, s. II-335, 44 kohta).

- 52 Lisäksi vaikka Saksan oikeudessa ei olisi mahdollista oikeussuojatietä, kuten HLF on väittänyt, tällä ei voi olla sellaista vaikutusta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien ylittäisi tämän vuoksi perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan mukaisen toimivaltansa rajat (asia C-10/95 P, *Asocarne v. neuvosto*, määräys 23.11.1995, Kok. 1995, s. 4149, 26 kohta ja asia C-87/95 P, *CNPAAP v. neuvosto*, määräys 24.4.1996, Kok. 1996, s. I-2003, 38 kohta ja em. asia *Kahn Scheepvaart v. komissio*, tuomion 50 kohta).
- 53 Näistä toteamuksista seuraa, että HLF ei sen lisäksi, että se osallistui perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrättyyn menettelyyn, ole osoittanut sille tunnusomaisia erityispiirteitä tai sellaista tosiasiallista tilannetta, joiden perusteella se erottuisi kaikista muista mahdollisista tahoista, jotka hyötyvät EStDV:n 82 f §:ssä käyttöön otetusta poistomenetelmästä.
- 54 Näin ollen kanne on jätettävä tutkimatta HLF:n osalta, ilman että olisi tarpeen tutkia, koskeeko riidanalainen päätös sitä suoraan.

ADL:n asiavaltuus

- 55 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan jonkin henkilöryhmän yhteisiä etuja edistämään perustettua yhteenliittymää ei voi koskea erikseen perustamissopimuksen 173 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettussa merkityksessä sellainen päätös, joka koskee tämän ryhmän yleisiä etuja (ks. mm. em. asia *Greenpeace ym. v. komissio*, määräyksen 59 kohta, jonka yhteisöjen tuomioistuimien on vahvistanut em. asiassa *Greenpeace Council ym. v. komissio* antamassaan tuomiossa ja asia C-409/96 P, *Sveriges Betodlares ja Henrikson v. komissio*, määräys 18.12.1997, Kok. 1997, s. I-7531, 45 kohta).
- 56 Saman oikeuskäytännön mukaan tällainen yhteenliittymä ei voi nostaa kumoamiskannetta, jos sen jäsenet eivät voi tehdä samaa erikseen, elleivät kyseessä ole erityi-

set seikat kuten tehtävä, joka yhteenliittymällä on voinut olla menettelyssä, jonka päätteeksi kyseinen toimi on toteutettu (em. asia Sveriges Betodlares ja Henrikson v. komissio, määräyksen 45 kohta).

- 57 Käsiteltävänä olevassa asiassa on jo todettu, että riidanalainen päätös ei koskenut ADL:n jäsentä HLF:ää erikseen. ADL ei ole myöskään esittänyt mitään muuta seikkaa sen osoittamiseksi, että sen muut jäsenet voisivat nostaa kanteen, joka otettaisiin tutkittavaksi. Sen vuoksi ei voida katsoa, että ADL olisi pätevästi tullut yhden tai useamman jäsenensä sijaan (ks. yhdistetyt asiat T-447/93, T-448/93 ja T-449/93, AITEC ym. v. komissio, tuomio 6.7.1995, Kok. 1995, s. II-1971, 62 kohta).
- 58 On siten tutkittava, voiko ADL perustella asiavaltuuttaan erityisten seikkojen nojalla.
- 59 ADL viittaa edellä mainituissa asioissa Van der Kooy ym. vastaan komissio ja CIRFS ym. vastaan komissio annettuihin tuomioihin ja väittää, että sillä on asiavaltuus sillä perusteella, että riidanalainen päätös on vaikuttanut sen asemaan komission yhteistyökumppanina. Se esittää väitteensä tueksi viisi seikkaa, nimittäin ADL:n luonteen kyseisen alan edustajana, sen aseman tahona, jota asia koskee, sen jäsenten antaman valtuutuksen etujensa puolustamiseen perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyssä menettelyssä, sen aktiivisen osallistumisen tähän menettelyyn sekä sen aseman Saksan hallituksen etuoikeutettuna yhteistyökumppanina.
- 60 Neljä edellä mainittua seikkaa ainoastaan osoittavat, että ADL on ollut yhteydessä komissioon puolustaakseen jäsentensä yhteisiä etuja. Siten ne eivät voi osoittaa ADL:n asiavaltuutta nostaa kanne riidanalaisesta päätöksestä.

- 61 ADL:n asemasta Saksan hallituksen yhteistyökumppanina on todettava, että liitteestä K 14 olevista asiakirjoista käy ilmi, että Saksan liikenneministeriö kutsui ADL:n kolmeen kokoukseen tietojen vaihtoa varten sekä sen vuoksi, että yhdessä muiden osallistujien kanssa määriteltäisiin yhteiset toimintatavat komission suhteen. Osallistuminen tällaisiin kokouksiin ei kuitenkaan voi perustaa ADL:lle neuvottelijan ominaisuutta edellä mainituissa asioissa Van der Kooy ym. vastaan komissio ja CIRFS ym. vastaan komissio annetuissa tuomioissa tarkoitettulla tavalla.
- 62 Toisin kuin kantajana ollut yhdistys asiassa Van der Kooy ym. vastaan komissio, ADL ei käsiteltävänä olevassa asiassa ole neuvotellut ja allekirjoittanut sopimusta, jolla otettiin käyttöön komission riitauttamat verosäännökset tai jatkettiin niiden voimassaoloa, eikä sen ole aloitettava näitä säännöksiä koskevia uusia neuvotteluja tai tehtävä uutta sopimusta riidanalaisen päätöksen täytäntöönpanemiseksi.
- 63 Samoin toisin kuin kantajana olleella yhdistyksellä asiassa CIRFS ym. vastaan komissio, ADL:llä ei ollut tehtävää lentoliikenteen alan uudelleenjärjestelyissä neuvoteltaessa komission kanssa tähän sektoriin liittyvien valtiontukien käyttöönottamisesta ja voimassaolon jatkamisesta.
- 64 Siten kanne on myös ADL:n osalta jätettävä tutkimatta.
- 65 Mikäli ADL:n kanne otettaisiin tutkittavaksi käsiteltävänä olevassa asiassa, jossa päätös ei koskenut sen jäseniä erikseen ja jossa ADL:llä ei ollut asiavaltuutta nostaa kannetta, tämän seurauksena luonnolliset henkilöt ja oikeushenkilöt voisivat kiertää perustamissopimuksen 173 artiklan neljännen kohdan määräyksiä kollektiivisella kanteella (ks. em. asia AITEC ym. v. komissio, tuomion 60 kohta).
- 66 Edellä esitetystä seuraa, että kanne on jätettävä tutkimatta kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

- 67 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian, ne on komission vaatimusten mukaisesti velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) **Kanne jätetään tutkimatta.**
- 2) **Kantajat velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut yhteisvastuullisesti.**

Cooke

García-Valdecasas

Lindh

Pirrung

Vilaras

Julistettiin Luxemburgissa 11 päivänä helmikuuta 1999.

H. Jung

J. D. Cooke

kirjaaja

presidentti